

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЛЕСЬКІВ ІГОР ЮРІЙОВИЧ

УДК 338.439.5:637.5:658.589:330.322(477)

**ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ І
РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСА ТА М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Кам'янець-Подільський – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Подільському державному аграрно-технічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
заслужений працівник сільського господарства
України
ІВАНИШИН Володимир Васильович,
Подільський державний аграрно-технічний
університет, ректор.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
ПУЦЕНТЕЙЛО Петро Романович,
Тернопільський національний економічний
університет, професор кафедри обліку та
економіко-правового забезпечення
агропромислового бізнесу;

кандидат економічних наук,
САГАЧКО Юлія Миколаївна,
Харківський національний технічний
університет сільського господарства імені Петра
Василенка,
доцент кафедри організації виробництва,
бізнесу та менеджменту.

Захист відбудеться 07 червня 2019 р. о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 71.831.02 у Подільському державному аграрно-технічному університеті за адресою: 32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 13, головний корпус, ауд. 20.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Подільського державного аграрно-технічного університету за адресою: 32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 13.

Автореферат розісланий 06 травня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Т.Л. Білик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Формування та розвиток м'ясного ринку в Україні відбувається під впливом низки чинників, які впливають на потенціал галузі, збалансованість кон'юнктури, ринковий механізм та формують ринкове середовище. В сучасних умовах вітчизняний ринок м'яса характеризується суттєвою залежністю від зовнішніх чинників, зокрема від імпорту, митних вимог, міжнародних стандартів, безпеки та якості продукції. На сьогоднішній день в умовах глобалізації та міжнародної інтеграції неможливо абстрагуватися від її поза державних чинників, однак, насамперед визначальним у формуванні стратегії розвитку м'ясної галузі та збалансування відносин на м'ясному ринку має бути нарощування внутрішнього потенціалу під впливом дії інноваційно-інвестиційного механізму.

Тривалий занепад тваринництва, який супроводжував стагнаційний процес пристосування до ринкових відносин після набуття Україною незалежності і в теперішній час накладає негативний відбиток на показниках розвитку м'ясної галузі. Чисельність поголів'я худоби та птиці в останні роки в кілька разів нижча, ніж у період початку 90-х років, продуктивність худоби та обсяги виробництва м'яса та м'ясопродукції не забезпечують навіть мінімальної норми споживання даної продукції. Вітчизняний ринок м'яса та м'ясної продукції з кожним роком перебуває у все більшій залежності від імпорту продукції, якість та безпека якої не завжди є належною. За таких умов вплив інноваційно-інвестиційного механізму на формування та розвиток ринку м'яса набуває все більшої актуальності.

Побудова ринку м'яса вимагає науково обґрунтованих дій, головною з яких виступає інноваційно-інвестиційне забезпечення його розвитку у зв'язку з викликами внутрішнього та зовнішнього ринків. Наукового обґрунтування потребують стратегічні напрями формування та розвитку м'ясної галузі, де особливе місце повинні зайняти питання створення ефективних інтеграційних відносин у м'ясопродуктовому підкомплексі та механізмів, що забезпечують розвиток м'ясної галузі.

Загальні питання теорії інноваційно-інвестиційного механізму викладено у працях зарубіжних та вітчизняних науковців-економістів. Серед зарубіжних науковців необхідно відзначити А. Смітта, Д. Рікардо, Дж. Кейса, П. Самуельсона, М. Міклера, У. Шарпа, Р. Солоу. До ряду вітчизняних науковців, які розглядали інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку виробництва та функціонування ринку, необхідно віднести І. Лукінова, В. Геєць, М. Долішнього, П. Саблука та багатьох інших.

Теоретичні аспекти функціонування продовольчих ринків, зокрема їх особливостям функціонування, присвячені праці таких вітчизняних вчених як В. Андрійчука, О. Березіна, П. Березівського, К. Волощук, П. Гайдуцького, М. Ільчука, В. Іванишина, П. Макаренка, М. Маліка, М. Місюка, П. Пуцентейла, А. Стельмащука, А. Чикуркової та ін. Однак, різноманітність підходів до визначення стратегічних напрямів ефективного функціонування та розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції свідчить про невирішеність багатьох

питань розвитку м'ясної галузі, зокрема в регіональному аспекті впливу держави на процеси створення інституціонального середовища, на процеси, пов'язані з виробництвом, обміном, розподілом та споживанням м'ясної продукції.

Разом з тим, ефективність функціонування та розвитку ринку м'яса можна забезпечити за умови впливу інноваційно-інвестиційного механізму, що дасть можливість виконати стратегічні завдання, зокрема створення вертикальної інтеграції, сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, створення умов для зростання інвестицій, державної політики, щодо підтримки експорту непрямыми механізмами, освоєння нових експортних ринків.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематики науково-дослідних робіт Подільського державного аграрно-технічного університету за темою «Формування стратегій та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 011U007032). Дисертантом обґрунтовано стратегічні напрями інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування та поглиблення теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму ефективного функціонування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції. Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких наукових завдань:

- визначити економічну сутність інноваційно-інвестиційного механізму формування і розвитку ринку м'ясної продукції;
- розкрити особливості, інституціональні основи та фактори, що забезпечують ефективне функціонування ринку м'яса;
- опрацювати методичні підходи до дослідження формування, функціонування і розвитку ринку м'яса;
- проаналізувати сучасний стан і кон'юнктуру формування та розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції;
- охарактеризувати інноваційно-інвестиційне забезпечення формування та функціонування ринку м'яса та м'ясної продукції;
- змодельовати тенденції перспективного розвитку вітчизняного ринку м'яса;
- обґрунтувати удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції;
- визначити стратегічні напрями функціонування і розвитку ринку м'яса.

Об'єктом дослідження є процес функціонування та розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму ефективного розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційного дослідження є базові положення економічної теорії;

фундаментальні закономірності розвитку економічних систем; публікації вітчизняних і зарубіжних дослідників з питань інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку продовольчих ринків, зокрема ринку м'яса.

Дослідження ґрунтуються на використанні загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів: *монографічний, статистичних групувань, кореляційно-регресійного аналізу і графічний метод* для комплексного вивчення сучасного стану виробництва м'яса та визначення факторів, що впливають на функціонування та розвиток ринку; *групування* – для визначення впливу різних факторів на рівень ефективності виробництва м'яса різних видів; *порівняння* – проведення порівняльного аналізу виробництва м'ясної продукції у різні часові періоди, для виявлення причинно-наслідкового зв'язку; *розрахунково-конструктивний* – для обґрунтування показників розвитку м'ясної галузі на перспективу; *структурно-функціонального аналізу* – розробка стратегічних напрямів функціонування і розвитку ринку м'яса.

Інформаційною базою дослідження слугували нормативно-правові документи, матеріали Державної служби статистики України, дані Міністерства аграрної політики і продовольства України, публікації зарубіжних вчених та практиків, спеціальні літературні джерела, аналітичні доповіді науково-дослідних установ, матеріали наукових конференцій, а також наукова інформація, що має форму недрукованої продукції та розміщена у світовій комп'ютерній мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні і практичному вирішенні питань щодо удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму функціонування і розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції. У межах проведеного дослідження отримано такі наукові результати:

удосконалено:

– теоретико-методичний підхід до формування інноваційно-інвестиційного механізму як детермінанти розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції, який, по-перше, передбачає узгоджене поєднання ключових елементів ринкового механізму та особливостей державного регулювання з урахуванням орієнтації на визначені цілі, стимули і стратегічні пріоритети та, по-друге, ґрунтується на науковій інтерпретації результатів сценарного прогнозування основних індикаторів розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції та на моделюванні потенційних ефектів (економічного, екологічного, соціального) від імплементації складових інноваційно-інвестиційного механізму;

– теоретичні підходи до економічної сутності ринку м'яса та м'ясної продукції, що являє собою систему соціально-економічних відносин, які виникають у процесі виробництва, переробки, збуту, споживання м'яса та м'ясної продукції і знаходять своє відображення у виконанні властивих йому функцій: забезпечення підвищення інвестиційної активності вкладень капіталу в м'ясопродуктовий підкомплекс; забезпечення населення м'ясом та м'ясною продукцією; надання постачальникам м'яса вільного доступу до конкурентного

ринку; створення і удосконалення інфраструктури ринку; забезпечення продовольчої безпеки;

– сутнісно-змістовне значення інституціональних особливостей з погляду взаємозв'язку розвитку та структури ринку м'яса та м'ясної продукції, в тому числі інституціональної економічної поведінки суб'єктів і результативності механізму керування, що дає можливість визначити особливості національної моделі його регулювання межі і границі державного втручання. Особливість взаємодії державних методів керування та ринкових механізмів регулювання, що визначають траєкторію подальшого розвитку м'ясопродуктового підкомплексу, обумовлені дією ступеня сформованості інституціонального середовища, як детермінанти економічного поведіння суб'єктів м'ясного ринку: пріоритетністю ринку з точки зору продовольчої безпеки, рівнем розвитку конкуренції на м'ясному ринку, неоднорідністю регіональної структури ринку м'яса, структурними змінами (диверсифікація, інтеграція, конгломеративне злиття);

– формалізований підхід до ідентифікації регіонів в яких створення кластерного формування є доцільним та економічно виправданим, в основі якого лежить класифікація адміністративно-територіальних одиниць за низкою критеріїв, які розділені на три групи: критерії ресурсного забезпечення регіону; критерії виробничого характеру; ринкові критерії;

набуло подальшого розвитку:

– визначення сутності інноваційно-інвестиційного механізму, яку, на відмінну від існуючих, необхідно розглядати як інструмент управління, який є сукупністю управлінських елементів і способів їх організаційної, інформаційної, мотиваційної та правової підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності шляхом використання з урахуванням особливостей формування і розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції;

– методика наукового дослідження формування та розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, що на відмінну від існуючих, оцінка ринку м'яса ідентифікуватиметься як взаємопов'язана сукупність кількісних і якісних складових, що передбачають розрахунок секторних та загально ринкових критеріїв ринку, аналіз якості динаміки його розвитку, конструювання інтегральних величин, які завершують характеристику ринку і головна мета даної методики полягає у визначенні динаміки зміни ключових параметрів розвитку ринку м'яса в цілому та його складових секторів, зокрема, формування агрегованого висновку про стан і проблеми розвитку даного ринку як методичної основи його перспективного розвитку;

– моделювання процесів розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, що передбачає ідентифікацію існуючих тенденцій і швидкості зміни ринкової кон'юнктури на базі методів регресійного аналізу та диференціального числення, побудову точкового прогнозу основних показників попиту та пропозиції, а також розробку і дослідження динамічної моделі розвитку ринку, яка враховує **амбіотичний** тип взаємозв'язку між поголів'ям сільськогосподарських тварин і фондом споживання м'яса та м'ясної продукції;

– система заходів активізації розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, імплементація якої має на меті нарощення пропозиції якісної сировини шляхом вдосконалення податкової політики у відповідній сфері, удосконалення механізмів боротьби із африканською чумою свиней, розвиток сертифікації та поглиблення взаємодії учасників ринку на засадах сільськогосподарської кооперації та вертикальної інтеграції;

– визначення та обґрунтування стратегічних напрямів розвитку м'ясного ринку, які доцільно розподілити за рівнем управління на напрями макро-, мезо- (державна економічна політика, розвиток стандартизації та сертифікації продукції, сприяння розвитку кооперативного руху і вертикальної інтеграції) та мікрорівня (активізація інноваційної діяльності, кооперація, вертикальна інтеграція, розвиток маркетингу тощо).

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливостях використання розроблених пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму ефективного розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, враховуючи сучасні економічні умови, що буде сприяти забезпеченню населення м'ясом та м'ясною продукцією.

Результати дисертаційної роботи, висновки та рекомендації схвалено та використано у практичній діяльності ТЗОВ «Бучачагрохлібпром» при розробці заходів щодо удосконалення відносин між виробниками м'яса та підприємствами по його переробці (довідка про впровадження № 468 від 21.06.2018 року).

Рекомендації щодо забезпечення регіону м'ясною продукцією застосовувалися відділом агропромислового розвитку Бучацької районної державної адміністрації Тернопільської області при розробці пропозицій до проектів програм та прогнозів щодо забезпечення продовольчої безпеки регіону (довідка про впровадження № 249/01-07 від 21.11.2018 року).

Науково-практичні результати щодо активізації розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції використані Департаментом агропромислового розвитку Тернопільської обласної державної адміністрації при розробці стратегії розвитку м'ясного тваринництва (довідка про впровадження № 2-877/2 від 25.09.2018 року).

Окремі результати дослідження використовуються в навчальному процесі Подільського державного аграрно-технічного університету при викладанні дисциплін «Стратегія підприємства», «Національна економіка», «Трансформаційна економіка та економічна політика держави» (довідка № 71-01-797/1 від 10.10.2018 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження. В дисертаційній роботі викладено авторський підхід до розробки теоретико-методичних положень інноваційно-інвестиційного механізму, що впливатиме на функціонування і розвиток ринку м'яса і м'ясної продукції.

Апробація результатів дисертації. Основні результати дослідження, висновки і пропозиції дисертації доповідалися, обговорювалися та одержали схвалення на: Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні

проблеми аграрної економіки: теорія, практика, стратегія» (м. Кам'янець-Подільський, 12-13 жовтня 2017 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Аграрна наука та освіта в умовах євроінтеграції» (м. Кам'янець-Подільський, 20-22 березня 2018 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні, політичні та культурологічні аспекти європейської інтеграції України в умовах нових глобалізаційних викликів» (м. Ужгород, 16-17 квітня 2018 року); II Міжнародній науковій конференції на тему «Економіка та суспільство: сучасні вектори розвитку» (Німеччина, університет Лейпцигу, факультет економіки та менеджменту 27 квітня 2018 року); III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сучасний рух науки» (м. Дніпро, 1-2 жовтня 2018 року); IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні» (м. Львів, 22-24 листопада 2018 року); Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Економіка, фінанси, управління: наукові підходи та практика реалізації» (м. Херсон, 29-30 жовтня 2018 року).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 10 наукових працях (з яких 2 – у співавторстві) із них 5 статей – у фахових наукових виданнях (в тому числі 2 статті – у періодичних виданнях України, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних), 1 стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави, 4 праці апробаційного характеру. Загальний обсяг наукових праць за темою дисертації становить 5,36 друк. арк., особисто автору належить 4,56 друк. арк.

Структура і обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та додатків. Повний обсяг викладено на 181 сторінці друкованого тексту, який містить 34 таблиці (5 таблиць розміщено на окремих сторінках), 34 рисунки (4 рисунки розміщені на окремих сторінках), 6 додатків на 6 сторінках. Список використаних джерел налічує 166 найменувань, розміщених на 16 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційного механізму функціонування і розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції» з'ясовано економічну сутність інноваційно-інвестиційного механізму формування і розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції; розкрито особливості, інституціональні основи та систему факторів впливу на функціонування ринку м'яса; обґрунтовано методику наукового дослідження формування і розвитку ринку м'яса.

Встановлено, що удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму як умови формування та імплементації механізму розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції передбачає узгоджене поєднання ключових положень ринкового механізму та особливостей державного регулювання з урахуванням орієнтації а визначені цілі, стимули і стратегічні пріоритети, а також передбачає відповідні методи, важелі, інструменти управління та впровадження. Реалізація

запропонованого механізму у поєднанні із розробленими науково-технічними, виробничими, управлінськими, фінансовими, маркетинговими, логістичними та іншими заходами, пов'язаними із позиціонуванням та просуванням нової чи удосконаленої продукції (технології) на ринку м'яса і м'ясних продуктів, уможлиблює формування економічного, екологічного та соціального ефектів, комплементарна і системна дія яких є детермінантою інноваційно-інвестиційної моделі розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції.

З'ясовано, що з точки зору дослідження інституціональних основ формування ринку м'яса та м'ясної продукції передбачає розгляд самого ринку як особливого інституту, що існує для полегшення ринкового обміну, скорочення витрат по трансакціях. Виходячи з поняття трансакційних витрат, розвиток інституціонального середовища передбачає структуру та еволюцію інститутів, пов'язаних з дослідженням формальних і не формальних правил і норм, що виступають як обмеження для економічних агентів, а також відповідних механізмів контролю за їх дотримання.

Встановлено, що ринок м'яса та м'ясної продукції являє собою систему соціально-економічних відносин, які виникають у процесі виробництва, переробки, збуту, споживання м'яса та м'ясної продукції і знаходить своє відображення у виконанні властивих йому функцій: забезпечення населення м'ясом та м'ясною продукцією; надання постачальникам м'яса вільного доступу до конкурентного ринку; створення та удосконалення інфраструктури ринку; забезпечення продовольчої безпеки. Звідси, ринок м'яса і м'ясної продукції можна трактувати як складову частину продовольчого ринку, структура якого має багатоукладний та не стабільний характер (рис. 1).

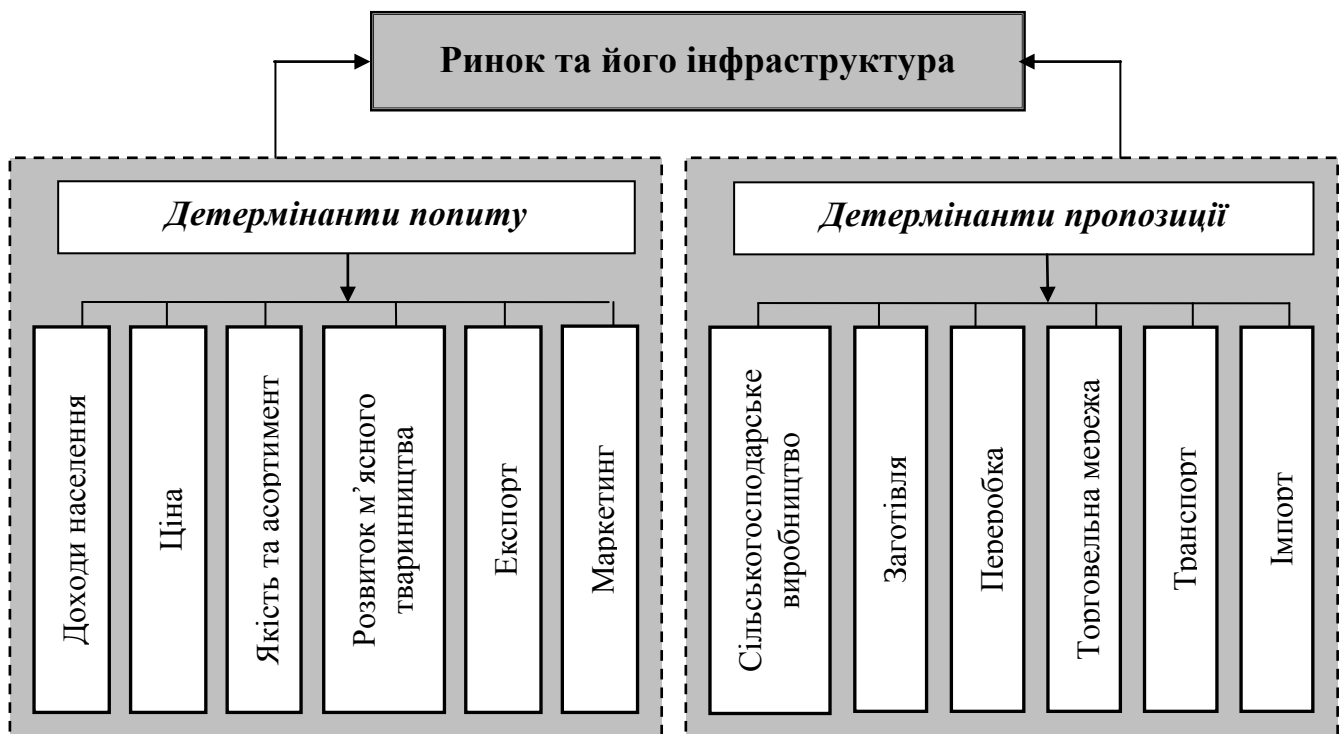

Рис. 1. Структура ринку м'яса та м'ясної продукції

Обґрунтовано методику дослідження ринку м'яса і м'ясної продукції, що передбачає розрахунок секторних та загально ринкових критеріїв

ринку, аналіз якості динаміки його розвитку, конструювання інтегральних величин, які завершують характеристику ринку і головна мета даної методики полягає у визначенні динаміки зміни ключових параметрів розвитку ринку м'яса в цілому та його складових секторів, зокрема, формування агрегованого висновку про стан і проблеми розвитку даного ринку як методичної основи його перспективного розвитку.

У другому розділі «Сучасний стан розвитку ринку м'яса в Україні» проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку виробництва м'яса; досліджено становлення та функціонування ринку м'яса та м'ясної продукції, зокрема проаналізовано пропозицію даної продукції на ринку за рахунок власного виробництва та здійснено аналіз інноваційно-інвестиційного забезпечення формування та функціонування ринку м'ясної продукції.

З'ясовано, що виробництво продукції тваринництва в цілому і м'яса зокрема є однією з провідних сфер у вирішенні продовольчої проблеми та забезпечення населення країни повноцінним харчовим білком. Виходячи з аналізу сучасної та прогнозованої кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринку м'яса важливе значення має своєчасне визначення вектору для конкретного регіону, тобто напрямів відродження галузей м'ясного скотарства, свинарства і птахівництва. По-перше, навіть на Заході у розвинутих країнах виробники орієнтуються, передусім, на попит різних верств населення та груп з різним рівнем доходів, в тому числі і низьким. По-друге, визначилися певні тенденції у динаміці і структурі світового споживання м'яса в бік зростання м'яса птиці. По-третє, в інших країнах зростає частка виробництва більш дешевого м'яса, а саме перевагу має м'ясо птиці та свинини, а найбільш дороге – яловичини.

Автором визначено, що відсутність в Україні моделі розвитку м'ясних галузей, факти безгосподарності та інші негативні фактори, пов'язані в часі зі здійсненням ринкових перетворень, призвели до катастрофічного зменшення поголів'я худоби і птиці. Поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств зменшилося від 24,6 млн. голів за 1990 рік до 3,6 млн. голів за 2016 рік, або в 6,8 раза; поголів'я свиней за відповідний період – з 19,4 млн. голів до 6,7 млн. голів, або в 2,9 раза та поголів'я птиці – із 246,1 млн. голів до 201,7 млн. голів, або на 18,1%. Крім скорочення поголів'я зменшенню обсягів виробництва м'яса сприяли також низькі показники продуктивності поголів'я, а саме середньодобові прирости великої рогатої худоби та свиней, а також виробництва яловичини і телятини на одну голову великої рогатої худоби і виробництво свинини на одну голову свиней.

Позиції на ринку та ефективність ринкових каналів збуту м'яса визначається ціновою політикою, яка формується під впливом співвідношення пропозиції-попиту на неї, періодах року та платоспроможності населення. Дисертантом проаналізовано середні ціни по всіх каналах реалізації, які останніми роками суттєво змінилися, тобто зросли за 2016 рік до 22648 грн. за тону м'яса, або в 2,1 раза порівняно з 2010 роком. Товаровиробникам найбільш вигідніше було реалізовувати переробним підприємствам, де ціни реалізації на 3% перевищують середні ціни. Аналіз рівня матеріально-грошових

витрат свідчить, що їх зростання відбулося значно швидшими темпами ніж ціна реалізації м'яса, що призвело до збитковості галузей м'ясного скотарства та свинарства. Збитковість виробництва яловичини за 2016 рік становить -24,8%, свинини – -3,3%. З'ясовано, що за останні роки продуктивність тварин дещо підвищилася, проте обсяги виробництва м'яса зменшуються та ефективність залишається критичною. Відповідно обсяги споживання в Україні залишаються низькими (табл. 1).

Таблиця 1

Баланс м'яса та м'ясних продуктів

тис. тонн

Показники	Роки							
	2000	2005	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Виробництво	1663	1597	2059	2210	2389	2360	2323	2324
Зміна запасів на кінець року	-82	-11	-3	23	-20	18	-1	-2
Імпорт	38	325	378	423	332	201	158	182
Усього ресурсів	1783	1933	2440	2610	2741	2579	2482	2508
Експорт	163	82	48	125	182	215	245	303
Витрачено на не харчові цілі (на корми, витрати та ін.)	9	7	8	7	9	8	8	10
Фонд споживання	1611	1844	2384	2478	2550	2325	2179	2195
У розрахунку на 1 особу, кг	32,8	39,1	52,0	54,4	56,1	54,1	50,9	51,4

Встановлено, що основною причиною стримання розвитку виробництва м'яса в Україні є низька інвестиційна привабливість тваринництва, зокрема м'ясного. Прийняття рішення про інвестування в м'ясну галузь складне з огляду на наступні фактори: такі галузі як м'ясне скотарство, свинарство та птахівництво мають найбільші, порівняно з іншими галузями, строки окупності; внаслідок великої інвестоємності м'ясне виробництво дає менший обсяг виручки на одиницю інвестицій; м'ясне тваринництво має велику фондоемність, звідси, найбільше співвідношення вартості використовуваних основних та оборотних засобів та коштів; м'ясне тваринництво має найдовший цикл обертання оборотних коштів і, відповідно, найменшу річну кількість їх обертів.

У третьому розділі «Шляхи удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму розвитку ринку м'яса» змодельовано тенденції перспективного розвитку вітчизняного ринку м'яса та м'ясної продукції, запропоновано шляхи удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму формування ринку м'яса та м'ясної продукції та сформульовано стратегічні напрями його розвитку.

Обґрунтовано моделювання процесів розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, що передбачає ідентифікацію існуючих тенденцій і швидкості зміни ринкової кон'юнктури на базі методів регресійного аналізу та диференціального числення, побудову точкового прогнозу основних показників попиту та пропозиції, а також розробку і дослідження динамічної моделі

розвитку ринку. Очікується, що обсяг попиту на споживчому ринку скорочуватиметься стрімкіше, ніж зростатиме пропозиція на ринку продукції м'ясного тваринництва (рис. 2).

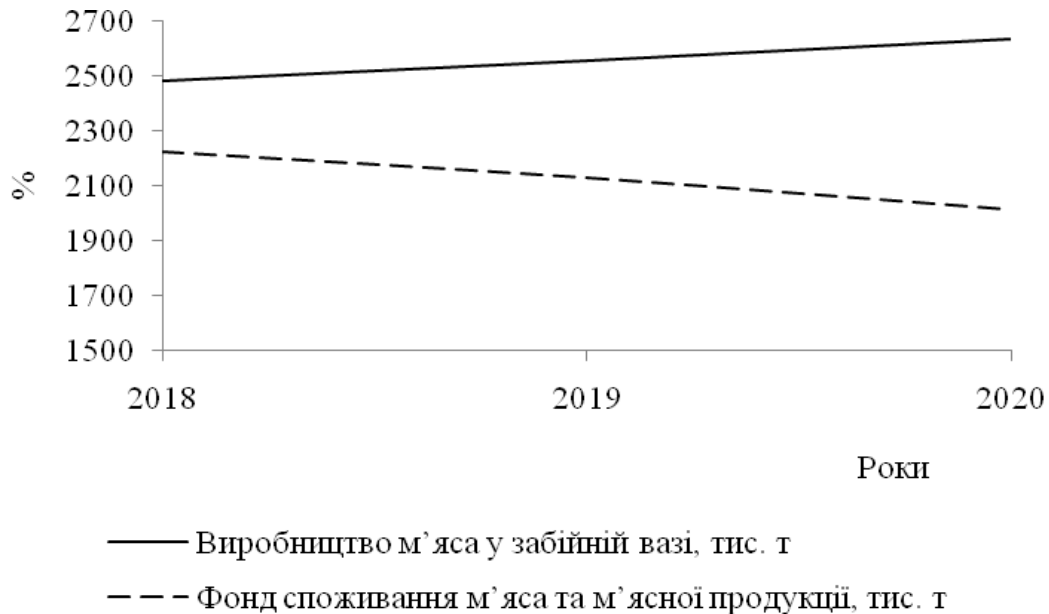

Рис. 2. Прогнозування попиту та пропозиції на ринку м'яса та м'ясної продукції на 2018-2020 рр.

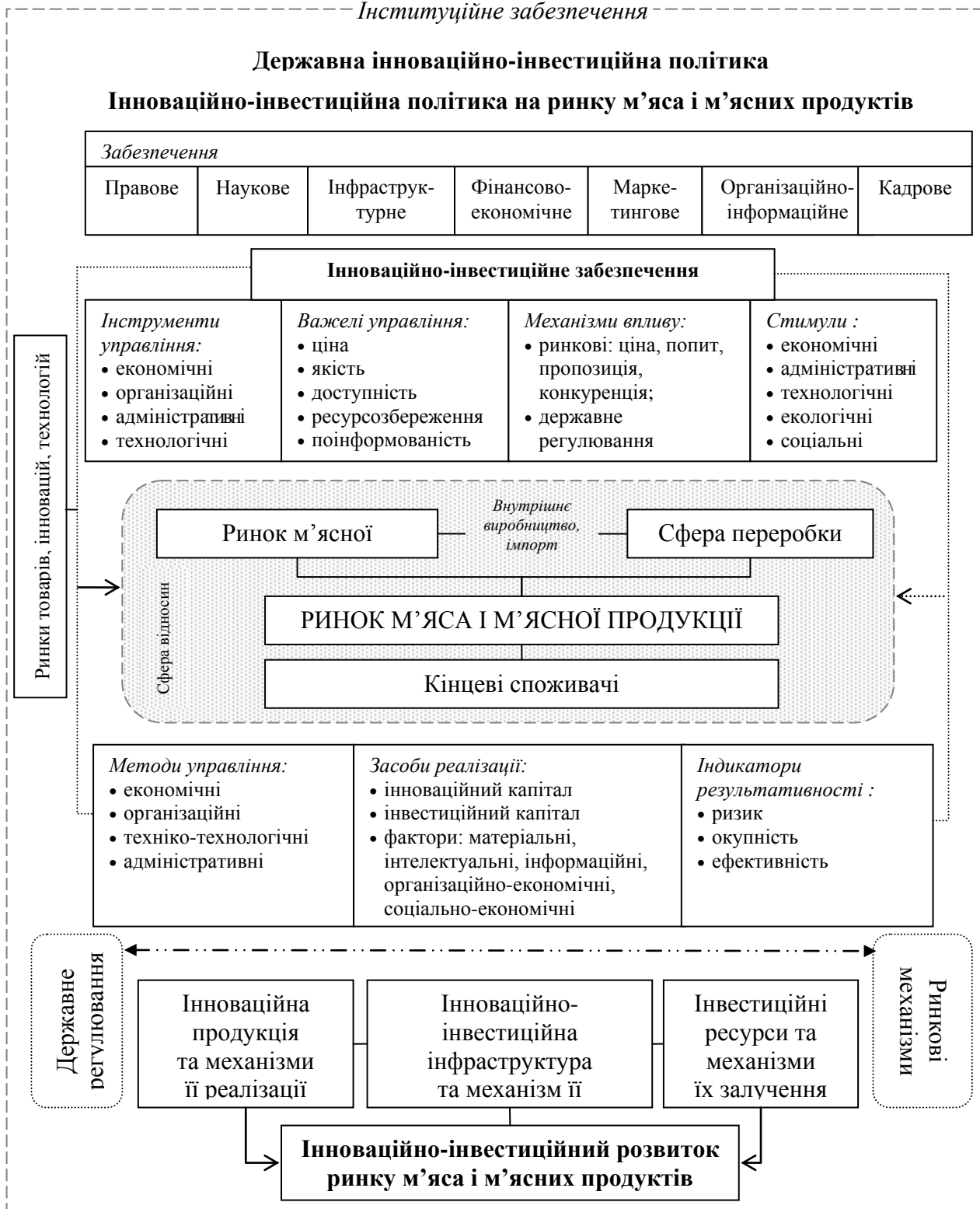
Варто зазначити, що збільшення пропозиції на ринку сировини зумовлене поступовим нарощуванням виробничих потужностей великих птахівничих комплексів, тоді як поголів'я ВРХ і свиней у разі незмінності існуючих тенденцій зменшуватиметься, що супроводжуватиметься зменшенням обсягів виробництва яловичини, телятини та свинини.

Результати моделювання динаміки ринку м'яса та м'ясної продукції дають можливість стверджувати, що стратегічні напрями інноваційно-інвестиційного забезпечення його розвитку мають лежати у площині пошуку механізмів відновлення як обсягу продукції так і її структури. Передусім це стосується пошуку шляхів розвитку м'ясного скотарства та свинарства.

Для забезпечення ефективного розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції обґрунтовано доцільність удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму, а також оптимального поєднання інших ринкових механізмів і механізмів державного регулювання, що, власне, визначає трансформаційний вектор механізму інноваційно-інвестиційного розвитку досліджуваного ринку (рис. 3).

Запропонований механізм передбачає узгодження поєднання ключових положень ринкового механізму та особливостей державного регулювання з урахуванням орієнтації на визначені цілі, стимули і стратегічні пріоритети, робить доцільним застосуванням широкого арсеналу сучасних методів, важелів та інструментів управління.

Інституційне забезпечення

Встановлено, що процес реалізації інноваційно-інвестиційного механізму передбачає реалізацію конкретних заходів, які відповідно узагальнюються у два блоки – інноваційний та інвестиційний. Інноваційно-інвестиційний механізм поєднує науково-технічні, виробничі, управлінські, фінансові, маркетингові, логістичні та інші заходи, пов'язані із позиціонуванням та просуванням нової чи удосконаленої продукції (технології) на ринку м'яса і м'ясної продукції (рис.4).

Рис. 4. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку ринку м'яса та м'ясних продуктів

Рис. 5. Стратегічні напрями розвитку ринку м'яса та м'ясних продуктів

За умови належного інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції можливим є формування економічного, екологічного та соціального ефектів.

Удосконалено формалізований підхід до ідентифікації регіонів, в яких створення кластерного формування є доцільним та економічно виправданим, в

основі якого лежить класифікація адміністративно-територіальних одиниць за низкою критеріїв, які розділено на три групи: 1) критерії ресурсного забезпечення регіону (поголів'я великої рогатої худоби, поголів'я свиней, площа пасовищ у розрахунку на одну голову ВРХ, кількість поголів'я худоби на одну особу); 2) критерії виробничого характеру (обсяги виробництва м'яса на одну особу, середньорічний темп збільшення обсягів виробництва); 3) ринкові критерії (співвідношення попиту і пропозиції м'яса та м'ясних продуктів, обсяги споживання м'яса в розрахунку на одну особу).

Визначено та обґрунтовано стратегічні напрями розвитку м'ясного ринку, які доцільно розділити за рівнем управління на напрями макро-, мезо- (державна економічна політика, розвиток стандартизації та сертифікації продукції, сприяння розвитку кооперативного руху і вертикальної інтеграції) та макрорівня (активізація інноваційної діяльності, кооперація, вертикальна інтеграція, розвиток маркетингу, тощо) (рис. 5).

Встановлено, що удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму належить до найбільш актуальних питань системного розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, у вирішенні яких важливе місце належить державі. Дієздатність механізмів співробітництва держави, науки та бізнесу, розвиток партнерських відносин слід сьогодні розглядати в якості дієвої платформи для формування ефективної інвестиційної політики, активізації інноваційного потенціалу в досліджуваному сегменті агропродовольчого ринку країни, а також розвитку його економіко-соціальної інфраструктури.

ВИСНОВКИ

У дисертації за результатами наукового пошуку запропоновано нове розв'язання проблеми формування теоретичних, науково-методичних та практичних аспектів удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції, що дозволило зробити наступні висновки:

1. Об'єктивною умовою процесу відтворення суспільного продукту є інноваційно-інвестиційна діяльність. Посилення науково-технічного прогресу і поглиблення суспільного поділу праці прискорює якісний розвиток продуктивних сил та удосконалення виробничих відносин у суспільстві. Інноваційне спрямування інвестиційних потоків значною мірою визначає динамізм макро- та мікроекономічної структур і темпів соціально-економічного розвитку суспільства. Для визначення та розуміння інноваційно-інвестиційного механізму необхідно притримуватися комплексного підходу. В цьому аспекті інноваційно-інвестиційний механізм необхідно розглядати як інструмент управління, який є сукупністю управлінських елементів і способів їх організаційної, інформаційної, мотиваційної та правової підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності, шляхом використання з урахуванням особливостей формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції.

2. Ринок м'яса та м'ясної продукції – система соціально-економічних відносин, які виникають в процесі виробництва, переробки, збуту, споживання м'яса та м'ясної продукції і знаходить своє відображення у виконанні властивих йому функцій: забезпечення підвищення інвестиційної активності вкладень капіталу в м'ясопродуктів підкомплекс; забезпечення населення м'ясом та м'ясною продукцією; надання постачальникам м'яса вільного доступу до конкурентного ринку; створення і удосконалення інфраструктури ринку; забезпечення продовольчої безпеки. Дослідження інституціональних основ формування ринку м'яса та м'ясної продукції передбачає розгляд самого ринку як особливого інституту, що існує для полегшення ринкового обміну, скорочення витрат трансакціях. Розвиток інституціонального середовища, поряд з іншими напрямками, передбачає структуру та еволюцію інститутів, пов'язаних з дослідженням формальних і неформальних правил і норм, що виступають як обмеження для економічних агентів, а також відповідних механізмів контролю за їх дотримання.

3. Методика наукового дослідження формування і розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції розглядається як взаємопов'язана сукупність кількісних і якісних складають, що передбачають розрахунок секторних і загально ринкових критеріїв ринку, аналіз якості динаміки його розвитку, конструювання інтегральних величин, які завершують характеристику ринку і головна мета даної методики полягає у визначенні динаміки змін ключових параметрів розвитку м'яса в цілому та його складових секторів, зокрема, формування агрегованого висновку про стан і проблеми розвитку даного ринку як методичної основи його перспективного розвитку.

4. Виробництво продукції тваринництва в цілому і м'яса зокрема є однією з провідних сфер у вирішенні продовольчої проблеми та забезпечення населення країни повноцінним харчовим білком. Виходячи з аналізу сучасної та прогнозованої кон'юнктури внутрішнього та зовнішнього ринку м'яса важливе значення має своєчасне визначення вектору для конкретного регіону, тобто напрямів відродження галузей м'ясного скотарства, свинарства і птахівництва. По-перше, навіть на Заході у розвинутих країнах виробники орієнтуються, передусім, на попит різних верств населення та груп з різним рівнем доходів, в тому числі і низьким. По-друге, визначилися певні тенденції у динаміці і структурі світового споживання м'яса в бік зростання м'яса птиці. По-третє, в інших країнах зростає частка виробництва більш дешевого м'яса, а саме перевагу має м'ясо птиці та свинини, а найбільш дороге – яловичини.

5. За останні роки попит населення країни на м'ясо та м'ясну продукцію скоротився у 1,5 раза, а по регіонах – від 1,3 до 2,6 раза. Основною причиною такого стану є скорочення обсягів виробництва з 4357,8 тис. тонн у 1990 році до 2323,6 тис. тонн у 2016 році; значне підвищення роздрібних цін на всі види продуктів; низькі доходи переважної частини населення, його соціальна диференціація. При ефективній організації ринку м'яса обсяги вирощування та реалізації мають бути збалансовані або вирощування, хоча б у незначних обсягах, перевищувало обсяги реалізації за рахунок чого створюють певні ресурси, а в технологічному плані відбувається нарощування живої маси. До

1990 року в Україні спостерігався даний напрям, де було вирощено 6465,0 тис. тонн м'яса, а реалізовано – 6428,2 тис. тонн, або на 36,8 тис. тон менше, ніж вирощено. Починаючи з 1995 року і по теперішній час відбувається вкрай негативний процес, який полягає в тому, що в Україні реалізовується більше худоби і птиці, ніж вирощується, внаслідок чого скорочується поголів'я, тому на ринок постійно надходить продукція і складається враження, що попит задовольняється (в межах платоспроможності населення), але ресурси м'ясної продукції не відтворюються.

6. Основною причиною стримання розвитку виробництва м'яса в Україні є низька інвестиційна привабливість тваринництва, зокрема м'ясного. Прийняття рішення щодо інновацій та інвестицій в м'ясну галузь складне з огляду на наступні фактори: такі галузі як м'ясне скотарство, свинарство та птахівництво мають найбільші, порівняно з іншими галузями, строки окупності; внаслідок великої інвестованості м'ясне виробництво дає менший обсяг виручки на одиницю інвестицій; м'ясне тваринництво має велику фондоємність, звідси, найбільше співвідношення вартості використовуваних основних та оборотних засобів та коштів; м'ясне тваринництво має найдовший цикл обертання оборотних коштів і, відповідно, найменшу річну кількість їх обертів.

7. Моделювання процесів розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції передбачає ідентифікацію існуючих тенденцій і швидкості зміни ринкової кон'юнктури на базі методів регресійного аналізу та диференціального числення, побудови точкового прогнозу основних показників попиту та пропозиції, а також розробку і дослідження динамічної моделі розвитку ринку. Підсумовуючи результати моделювання динаміки ринку м'яса можна стверджувати, що стратегічні напрями інноваційно-інвестиційного забезпечення його розвитку мають лежати у площині пошуку механізмів відновлення як обсягу пропозиції так і її структури.

8. Аргументовано необхідність удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму як детермінанти механізму розвитку ринку м'яса і м'ясної продукції, який передбачає узгоджене поєднання ключових положень ринкового механізму та особливостей державного регулювання з урахуванням орієнтації на визначені цілі, стимули і стратегічні пріоритети, а також передбачає відповідні методи, важелі, інструменти управління та впровадження. Реалізація запропонованого механізму у поєднанні із розробленими науково-технічними, виробничими, управлінськими, фінансовими, маркетинговими, логістичними та іншими заходами, пов'язаними із позиціонуванням та просуванням нової чи удосконаленої продукції (технології) на ринку м'яса і м'ясних продуктів, уможливорює формування економічного, екологічного та соціального ефектів, комплементарна і системна дія яких з урахуванням визначених індикаторів є детермінантою інноваційно-інвестиційної моделі розвитку ринку м'яса і м'ясних продуктів.

9. Встановлено, що базовими об'єктами управління у процесі забезпечення формування розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції мають бути додана вартість та якісні і вартісні параметри товару, тоді як метою такого

управління слід вважати нарощення попиту та пропозиції. З огляду на дефіцит інвестиційного капіталу першочерговим визначено розробку та імплементацію державної політики, спрямованої на стимулювання нарощення обсягів виробництва продукції тваринництва (передусім, продукції м'ясного скотарства, свинарства та птахівництва). В якості першочергових заходів запропоновано відновлення статусу платників ПДВ всіх виробників продукції тваринництва разом із поверненням до спецрежиму оподаткування доданої вартості, введення практики річних виплат за прирощення власного поголів'я, посилення боротьби із африканською чумою свиней (шляхом введення корегуючи коефіцієнтів, відновлення страхування від відповідних ризиків та контролю за здійсненням превентивних заходів), забезпечення розвитку сертифікації, поглиблення взаємозв'язків учасників продуктового ланцюга на засадах кооперації та вертикальної інтеграції. Для визначення потенційних учасників кластерного об'єднання запропоновано формалізований підхід до ідентифікації регіонів в яких створення кластерного формування є доцільним та економічно виправданим.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Леськів І.Ю. Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційного забезпечення функціонування ринку м'яса. Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», 2017. № 11-12 (72). С. 202-206 (індексується в наукометричних базах РИНЦ, Index Copernicus). (0,47 друк. арк.).

2. Іванишин В.В., Стельмащук А.М., Леськів І.Ю. Інституційно-інноваційне забезпечення розвитку спроможних сільських територіальних громад в умовах євроінтеграції. Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки», 2018. № 1 (38). С. 5-15 (індексується в наукометричних базах Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Index Copernicus Journals Master List (Польща). (загальний обсяг 1,16 друк. арк., особистий внесок 0,36 друк. арк.: охарактеризовано суть кайдзен-стратегії як концепції постійного удосконалення виробництва).

3. Леськів І.Ю. Методичні підходи до оцінки ринку м'яса. Наукове видання «Eurasian academic research journal», 2018. № 2 (20). С. 102-109. (0,71 друк. арк.).

4. Іванишин В.В., Леськів І.Ю. Стратегічні напрями розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції. Науковий журнал «Бізнес Інформ», 2018. № 6. С. 240-247 (індексується в наукометричних базах РИНЦ, Index Copernicus (Польща), Research Papers in Economics (США), Academic Journals Database (Швейцарія), Research Bible (Японія), GetInfo (Німеччина), BASE (Німеччина), OpenAIRE (Європейський Союз), SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія), Академія Google (США) та ін.). (0,81 друк. арк.).

5. Леськів І.Ю. Модель перспективного розвитку ринку м'яса. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Випуск 30. Ч. 3. Херсон, 2018. – С. 39-43. (0,47 друк. арк.).

6. Леськів І.Ю. Тенденції та напрями розвитку виробництва м'яса в Україні. Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка», 2018. № 9-10 (77). С. 32-40. (індексується в наукометричних базах РИНЦ, Index Copernicus). (0,94 друк. арк.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Леськів І.Ю. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку ринку м'яса. Економічні, політичні та культурологічні аспекти європейської інтеграції України в умовах нових глобалізаційних викликів: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 16-17 квітня 2018 року). Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 103-106. (0,18 друк. арк.).

8. Леськів І.Ю. Інституціональні основи формування ринку м'яса та м'ясної продукції. II International scientific conference «Economy and Society: a Modern Vectors of Development», Part II, April 27, 2018. Leipzig, Germany: Baltija Publishing. PP. 57-59. (0,19 друк. арк.).

9. Леськів І.Ю. Проблеми розвитку виробництва м'яса в Україні. Сучасний рух науки: тези доп. III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 1-2 жовтня 2018 року. Дніпро, 2018. С. 351-356. (0,22 друк. арк.).

10. Леськів І.Ю. Економічна сутність ринку м'яса. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні» (м. Лівів, 22-24 листопада 2018 року). Львів: Українська академія друкарства, 2018. С. 205-208. (0,2 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Леськів І.Ю. Інноваційно-інвестиційний механізм формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Подільський державний аграрно-технічний університет, Міністерство освіти і науки України, м. Кам'янець-Подільський, 2019.

У дисертації досліджено теоретичні, науково-методичні та практичні аспекти удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму формування і розвитку ринку м'яса та м'ясної продукції. Запропоновано методику наукового дослідження та удосконалено теоретико-методичний підхід до формування інноваційно-інвестиційного механізму з врахуванням поєднання ключових елементів ринкового механізму та особливостей державного регулювання.

Визначено змістовне значення інституціональних особливостей з погляду взаємозв'язку розвитку та структури ринку м'яса та м'ясної продукції, в тому

числі інституціональної економічної поведінки суб'єктів і результативності механізму керування.

Змодельовано тенденції перспективного розвитку вітчизняного ринку м'яса та м'ясної продукції на основі ідентифікації існуючих тенденцій і швидкості зміни ринкової кон'юнктури. Запропоновано шляхи удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму формування і розвитку ринку м'яса. Удосконалено формалізований підхід до ідентифікації регіонів в яких створення кластерних формувань є доцільним та економічно виправданим. Визначено та обґрунтовано стратегічні напрями розвитку м'ясного ринку, які доцільно розподілити за рівнем управління на напрями макро-, мезо- та мікрорівня.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний механізм, ринок м'яса, розвиток, кон'юнктура, ринковий механізм, державне регулювання.

АННОТАЦІЯ

Лескив І.Ю. Инновационно-инвестиционный механизм формирования и развития рынка мяса и мясной продукции. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Подольский государственный аграрно-технический университет, Министерство образования и науки Украины, г. Каменец-Подольский, 2019.

В диссертационной работе исследована экономическая сущность инновационно-инвестиционного механизма как условие формирования и имплементации механизма развития рынка мяса и мясной продукции и предусматривает согласованное сочетание ключевых положений рыночного механизма и особенностей государственного регулирования с учетом ориентации на определенные цели, стимулы и стратегические приоритеты.

Определено содержательное значение институциональных особенностей с точки зрения взаимосвязи развития и структуры рынка мяса и мясной продукции, в том числе институционального экономического поведения субъектов и результативности механизма управления. Обоснована методика исследования рынка мяса и мясной продукции предусматривает расчет секторных и общерыночных критериев рынка, анализ качества динамики его развития, конструирования интегральных величин, завершают характеристику рынка и главная цель данной методики заключается в определении динамики изменения ключевых параметров развития рынка мяса в целом и его составляющих секторов, в частности, формирование агрегированного вывода о состоянии и проблемах развития данного рынка как методической основы его перспективного развития.

Установлено, что основной причиной сдерживания развития производства мяса в Украине является низкая инвестиционная привлекательность животноводства, в частности мясного. Принятие решения о инноваций и инвестиций в мясную отрасль сложное, учитывая следующие

факторы: такие отрасли как мясное скотоводство, свиноводство и птицеводство имеют наибольшие по сравнению с другими отраслями, сроки окупаемости; вследствие большой инвестоемкости мясное производство дает меньший объем выручки на единицу инвестиций; мясное животноводство имеет большую фондоемкость, отсюда, всего соотношение стоимости используемых основных и оборотных средств; мясное животноводство имеет самый длинный цикл оборачиваемости оборотных средств и, соответственно, наименьшее годовое количество их оборотов.

Обоснованное моделирование процессов развития рынка мяса и мясной продукции предусматривает идентификацию существующих тенденций и скорости изменения рыночной конъюнктуры. Усовершенствован формализованный подход к идентификации регионов в которых создание кластерного формирования целесообразно и экономически оправданным, в основе которого лежит классификация административно-территориальных единиц по ряду критериев, которые разделены на три группы: критерии ресурсного обеспечения региона; критерии производственного процесса; рыночные критерии.

Доказано, что при условии надлежащего инновационно-инвестиционного механизма развития рынка мяса и мясной продукции возможно формирование экономического, экологического и социального эффектов, индикаторами которых следует считать: индикаторы экономической эффективности, индикаторы экологической эффективности и индикаторы социальной эффективности.

Определены и обоснованы стратегические направления развития мясного рынка, целесообразно распределить по уровню управления на направления макро-, мезо- (государственная экономическая политика, развитие стандартизации и сертификации продукции, содействия развитию кооперативного движения и вертикальной интеграции) и микроуровня (активизация инновационной деятельности, кооперация, вертикальная интеграция, развитие маркетинга и т.п.).

Ключевые слова: инновационно-инвестиционный механизм, рынок мяса, развитие, конъюнктура, рыночный механизм, государственное регулирование.

SUMMARY

Leskiv I.Yu. Innovation and investment mechanism for the formation and development of the meat and meat products' market. – As a manuscript

A dissertation for the candidate degree of economic sciences in specialty 08.00.03 - economy and national economy management. – Podilskyi State Agrarian and Engineering University, Ministry of Education and Science of Ukraine. Kamianets-Podilskyi, 2019.

In the dissertation are investigated the theoretical, scientific-methodical and practical aspects of innovative-investment mechanism perfection, formation and meat and meat products' market development. The scientific research methodology is

proposed and the theoretical and methodical approach to the formation of the innovation-investment mechanism is improved, taking into account the combination of market mechanism key elements and state regulation peculiarities.

The substantive significance of institutional peculiarities is determined from the relationship point of view between the development and structure of the meat and meat products market, including the institutional economic behavior of subjects and the effectiveness of the governance mechanism.

The perspective development tendencies of the domestic market of meat and meat products are modeled based on the identification of existing trends and the change rate in the market situation. The innovation improving ways and investment mechanism for the formation and development of the meat market are proposed. The formalized approach to the identification of regions in which the creation of cluster formations is expedient and economically justified has been improved. The strategic directions of meat market development were determined and justified; it is advisable to distribute the management levels to the macro, meso and macro levels.

Key words: innovation and investment mechanism, meat market, development, market conditions, market mechanism, government regulation.

